

Kansen op de Belgische biomarkt

De Belgische biologische markt lijkt voor Nederland een zeer interessante markt om mee samen te werken en om in te investeren. De vraag, vooral in Vlaanderen, naar biologische producten stijgt sneller dan het aanbod. Momenteel wordt een groot deel van dit tekort geïmporteerd en men verwacht dat dit percentage zal blijven groeien. Aangezien ook in België consumenten zich steeds meer zorgen maken over hun ecologische voetafdruk, lijkt het voor de hand te liggen om deze producten 'dichter bij huis' in te kopen. Ook de verhoogde aandacht voor het inkopen van lokale en seizoensgebonden producten en de gemeenschappelijke taal maakt de Belgische markt de moeite waard voor de Nederlandse biologische sector.

Belgen staan bekend om hun bourgondische levensstijl.

In België is slechts 2,41% van het totale landbouwareaal biologisch tegenover het Europese gemiddelde van 3,9%. In 2007 is het biologisch areaal wel gegroeid met 4.420 hectare (ofwel 15% ten opzichte van 2006) maar deze groei was niet voldoende om aan de interne vraag, die ook blijft groeien (in 2007 met circa 10%) te voldoen. Dit omdat die vraag ook in voorgaande jaren al hoger was dan het aanbod. België scoort, met betrekking tot de besteding aan biologische producten op jaarbasis, bijna net zo goed als het Europese gemiddelde van 28,50 euro per inwoner. In 2007 werd er namelijk 283 miljoen euro aan biologische producten uitgegeven, wat een gemiddelde jaarbesteding van 27 euro per inwoner inhield¹. Opmerkelijk is dat deze bioproducten voor circa 59% gekocht worden in supermarkten, 28% bij natuurvoedingswinkels en slechts 10,5% rechtstreeks bij de boer².

Supermarkten in België

Hoewel de belangrijkste Belgische supermarkten, Colruyt en Delhaize, in het algemeen voorrang geven aan Belgische producten zullen ze zeker zaken willen doen over de grens als de leverancier goede en continue kwaliteit kan waarborgen. Deze supermarkten bieden een breed biologisch assortiment aan, meestal onder het eigen huismerk. Enkele uitzonderingen zijn bijvoorbeeld de yoghurt van 'Pur Natur' en enkele typische kazen die ook onder de nationale merknaam worden verkocht. De herkomst van sommige producten is vaak moeilijk te achterhalen. Melk is hier een goed voorbeeld van. Meestal gaat het om buitenlandse melk die wel in België wordt afgevuld, bijvoorbeeld door Campina (UHT). Alleen Delhaize biedt ook melk aan met de specifieke herkomstbenaming 'uit de Belgische Ardennen'.

Vergelijking Wallonië en Vlaanderen

In 2007 waren er in België 852 biologische bedrijven met een gezamenlijk areaal van 33.057 hectare. Deze cijfers verbergen echter de grote verschillen tussen Wallonië en Vlaanderen (zie tabel 1).

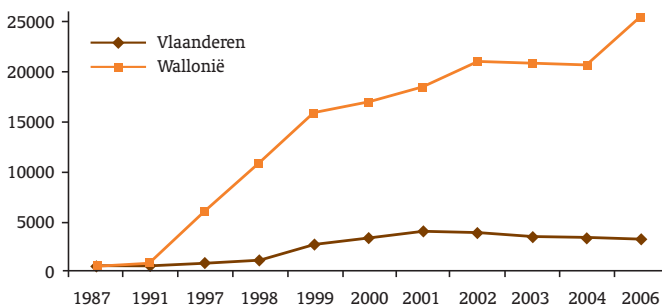
Tabel 1

	Vlaanderen			Wallonië		
	Hectare	Boeren	Gem.	Hectare	Boeren	Gem.
Gangbaar	618.297	31.984	19,3	718.619	16.008	44,9
Biologisch	3.836	230	16,7	29.221	622	47

Bron: Vlaamse Overheid; Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie 2008

Landbouw wordt in Vlaanderen veel intensiever dan in Wallonië bedreven. Dit heeft vooral te maken met de beschikbaarheid van grond. In Wallonië wonen nu eenmaal minder mensen per vierkante kilometer (in Vlaanderen zijn dat 447 inwoners per km² en in Wallonië 202²). De beperking van grond maakt het in Vlaanderen moeilijker om van gangbare landbouw over te stappen op biologische landbouw. Dit omdat men voor de biologische productiewijze vaak extra land nodig heeft voor bijvoorbeeld braaklegging (omwille van de rustperiodes van de grond) en ook voor bijvoorbeeld de vrije uitloop van de dieren. Ondanks dat de Federale Overheids dienst nog geen cijfers heeft vrij-

Oppervlakte biologische landbouw (hectaren)

Bron: FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
Infografiek: 6minutes.be

gegeven voor 2007 is wel al bekend dat in Wallonië het aandeel biologisch areaal in 2007 is gegroeid met 3.851 hectare en het Vlaamse met 568 hectare. In percentages uitgedrukt betekent dit dat in Wallonië het biologische landbouwareaal met 3,9% is gegroeid ten opzichte van het totale Waalse landbouwareaal en met 15% ten opzichte van het biologisch areaal van 2006. In Vlaanderen is dat 0,6% ten opzichte van hun totale landbouwareaal en 17% groei ten opzichte van hun biologisch areaal.

Uit cijfers genoemd in tabel 2 blijkt duidelijk dat de groei in Wallonië vooral in de extensieve sectoren plaatsvindt (bijvoorbeeld akkerbouw, grasland, runderen en schapehouderij). Zelfs in de varkenshouderij, traditioneel gezien vooral in Vlaanderen geconcentreerd, is de groei in Wallonië te vinden. Wanneer grond minder een beperking is, ziet men dat er ook in Vlaanderen een grote concentratie bioboeren te vinden is. Een voorbeeld hiervan is de biologische pluimveehouderij die vooral in Vlaanderen is geconcentreerd. Ook de verwerkende industrie van biologische producten (met 577 bedrijven in 2007 in Vlaanderen

ten opzicht van 257 bedrijven in Wallonië) is vooral in Vlaanderen te vinden.

Actieplan biologische landbouw

Belangrijk is om te beseffen dat landbouw in België een gewestelijke bevoegdheid is waardoor een verschil in visie en beleid in Wallonië en Vlaanderen mogelijk is. Desondanks staan beide landbouwministers positief tegenover biologische landbouw. In Vlaanderen constateert men dat er kansen blijven liggen met betrekking tot biologische landbouw. Daarom heeft Vlaanderen afgelopen zomer een actieplan gepresenteerd: het 'Strategische Plan Biologische landbouw 2008-2012'. In het afgelopen jaar is er in Vlaanderen een duidelijke verschuiving opgetreden: biologische en gangbare landbouw staan niet meer lijnrecht tegenover elkaar. Dit werd ook duidelijk tijdens de ronde tafelgesprekken ter voorbereiding van het Vlaams strategisch plan. Naast diverse vertegenwoordigers van de overheidsinstellingen waren zowel de gangbare als de biologische sector vertegenwoordigd, als ook de traditionele boerenorganisaties en de biologische platforms. Deze interesse was niet alleen uit principiële overtuiging maar ook omdat er geld met biologisch verdiend kan worden. De geitenwollen sokken sfeer is er duidelijk af. Ook de traditionele boerenorganisaties staan achter de ontwikkelingen.

Kansen voor Nederland

De grootste marktkansen lijken momenteel in de zuivel en in de kennisnetwerken te liggen. In andere sectoren lijken er ook kansen te zijn, zo blijkt er bijvoorbeeld in Vlaanderen maar één biologische uienboer te zijn.

Sinds 2006 is de vraag naar biologische melk in België groter dan het aanbod. In België wordt ongeveer 29 miljoen kilogram biologische melk geproduceerd, waarvan zes miljoen in Vlaanderen. Ook in België geven de grootdistributie en zuivelondernemingen aan dat de vraag naar biologische zuivel toeneemt. Om aan de toenemende vraag naar biologische melk te kunnen voldoen worden gangbare melkveehouders aangemoedigd om te schakelen. Zo kondigde Campina eind maart in België aan dat ze aan omschakelende melkveehouders een premie van 2 euro per 100 liter melk toekent tijdens de omschakel-

De herkomst van producten is soms moeilijk te achterhalen, hier staat het duidelijk vermeld.

Tabel 2

2007	Vlaanderen		Wallonië	
	Aantal biologische gecertificeerde dieren	Groei tov 2006	Aantal biologische gecertificeerde dieren	Groei tov 2006
Runderen	2.090	8,2%	26.275	17,6%
Varkens	2.002	-28,8%	9.438	0,7%
Pluimvee	202.197	7,4%	852.410	10,4%
Geiten	2.925	9,7%	473	44%
Schapen	4.196	-2,5%	8.456	-4,6%
Paarden en herten	185	36%	1.428	17,9%
	Bio hectare	Groei tov 2006	Bio hectare	Groei tov 2006
Sierteelt	1	-50%	6	-16%
Fruit (incl. noten)	246	15%	210	1%
Groenten	399	5%	166	-32%
Akkerbouw	687	8%	3.437	13%
Grasland en boomkweek	1.906	23%	24.821	15%
Bodembedekking/braak	596	6%	582	359%
Totaal	3.835	17%	29.221	15%

Bron: BioForum Vlaanderen + Wallonië: PUUR, bio in cijfers

periode van twee jaar. Voor biologische melk betaalt Campina een toeslag van 7,78 euro per honderd liter, bovenop de gangbare prijs. In België is de biologische melkprijs momenteel 48 euro per 100 liter (4,2% vet, 3,4% eiwit)³.

Een hele andere soort kans ligt in de kennisnetwerken. Er wordt duidelijk gekeken naar mogelijkheden om samen met Nederland te gaan werken. Dit kan kennisuitwisseling zijn zowel op het niveau van de biologische bedrijven zelf, of in de ketens, of bijvoorbeeld onder-

zoeksinstellingen. Het doel hiervan is om de gezamenlijke markt te versterken en te ondersteunen om mede hierdoor het risico van de biologische boer te verkleinen en om de omschakelaars te ondersteunen. Het gezamenlijke areaal, de productie en de rentabiliteit van de biologische landbouw in de regio zou hierdoor kunnen groeien. Daarvan zouden zowel Nederland als België kunnen profiteren.

Door de maatschappelijke en milieuontwikkelingen is er steeds meer aandacht voor gezond en lekker voedsel dichtbij huis. Daarom is het vooral zinvol om de markt- en samenwerkingskansen in België te onderzoeken en te ontwikkelen. Omdat er zowel in Nederland als in België een grotere vraag is dan aanbod, zou het voor beide landen relevant zijn de risico's voor de biologische boer te verkleinen waardoor die kunnen groeien en waardoor wellicht ook meer gangbare boeren zouden omschakelen naar de biologisch teeltwijze. Door een groter aanbod in de regio zou de biologische markt in zijn geheel aanzienlijk kunnen groeien. Belangrijk hierbij is dat ook de keten niet uit het oog verliest dat de boer een redelijk inkomen moet verdienen en dat de consument niet afgeschrikt moet worden door te hoge prijzen. Dat de keten hierin een grote bijdrage kan leveren, blijkt uit het eerder genoemde voorbeeld van Campina met betrekking tot omschakelaars en uit de prijsdalingen die Delhaize voor de consument heeft kunnen bewerkstelligen door zelf te gaan distribueren en verpakken. Juist het bedrijfsleven kan in het ontwikkelen van de biologische markt een zeer grote en positieve invloed hebben.

Simkje Kruidierink
LNV-afdeling Brussel

Bronnen:

- 1 BioForum Vlaanderen + Wallonië: PUUR, bio in cijfers
- 2 Federale Overheids Dienst Economie: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
- 3 Vlaams Agrarisch Centrum (VLAM)

Relevante websites:

- www.bioforum.be
- www.vlam.be
- www.statbel.fgov.be
- www.vlaanderen.be